

## Capitolul 14. CENTRELE DE TINERET DIN REPUBLICA MOLDOVA – INVESTIȚII PENTRU REZILIENȚĂ ȘI DEZVOLTARE SOCIALĂ DURABILĂ

### Chapter 14. YOUTH CENTERS IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA – INVESTMENTS FOR RESILIENCE AND SUSTAINABLE SOCIAL DEVELOPMENT

Silvia SAVCENCO<sup>1</sup>

Mihail CIOBANU<sup>2</sup>

#### **Abstract**

*This paper explores the strategic role of youth centers in the Republic of Moldova in fostering social inclusion, civic engagement, and sustainable local development. Based on a comprehensive institutional and territorial analysis of the national youth center network, the study draws on data from the Government of the Republic of Moldova, UNFPA. The paper identifies key policy documents such as the “Youth 2030” Strategy and the “Centru Plus” Program, highlighting best practices and systemic gaps. Research findings reveal that youth centers serve as vital safe spaces for non-formal education, community activism, and psychosocial support, yet face challenges related to funding, human resources, and rural outreach. The paper recommends a multi-level policy approach focused on professionalization, digital expansion, and intersectoral partnerships to enhance the sustainability and impact of youth centers across Moldova. The paper was developed within the framework of Subprogram 030101 „Strengthening the resilience, competitiveness, and sustainability of the economy of the Republic of Moldova in the context of the accession process to the European Union”, institutional funding.*

**Keywords:** youth centers, Moldova, policy, resilience, sustainable development

**JEL:** H75, I28, J13

#### **Introducere**

În contextul transformărilor sociale, economice și demografice din Europa de Est, investiția în tineri devine o prioritate strategică pentru asigurarea dezvoltării sociale durabile. Republica Moldova, aflată la intersecția proceselor de integrare europeană și a provocărilor sociale interne, a inițiat în ultimul deceniu o serie de politici publice menite să sprijine participarea tinerilor la viața comunitară, formarea profesională și integrarea lor activă în societate (Guvernul Republicii Moldova, 2022). Centrele de tineret reprezintă o infrastructură publică esențială în acest demers, funcționând ca spații sigure și incluzive pentru dezvoltarea competențelor personale, civice și profesionale ale tinerilor (UNFPA Moldova, 2023). Acestea oferă servicii gratuite, accesibile și diversificate, orientate spre educația nonformală, voluntariat, inițiativă civică și sprijin psihosocial. La momentul actual, în Republica Moldova funcționează 74 de centre de tineret, distribuite în mediul urban și rural, care deservește peste 40 000 de tineri anual (UNFPA Moldova, 2024). Importanța acestor instituții este cu atât mai mare în zonele transfrontaliere, cum este euroregiunea Siret-Prut-Nistru, unde tinerii se confruntă adesea cu insuficiența de oportunități economice și migrație masivă. În acest sens, centrele de tineret devin catalizatori ai coeziunii sociale și ai incluziunii, contribuind la reducerea decalajelor dintre regiuni și la crearea unei generații de cetățeni activi și rezilienți (Buzu et al., 2021). Obiectivul articolului dat este analiza rolului,

---

<sup>1</sup> Scientific Researcher in the Social Research and Standard of Living Department of the National Institute for Economic Research, Academy of Economic Studies of Moldova, e-mail: savcenco.silvia@mail.ru

<sup>2</sup> PhD Candidate, Scientific Researcher in the Social Research and Standard of Living Department of the National Institute for Economic Research, Academy of Economic Studies of Moldova, e-mail: ciobanu.mihail.s@gmail.com, ciobanu.mihail@ase.md

funcționării și impactului centrelor de tineret din Republica Moldova, cu accent pe contribuția acestora la dezvoltarea socială durabilă a comunităților și la consolidarea capitalului uman. Lucrarea aduce în discuție principalele politici guvernamentale, structura rețelei centrelor, gradul de satisfacție al tinerilor beneficiari, dar și provocările întâmpinate în procesul de consolidare instituțională. Prin această analiză, se urmărește evidențierea bunelor practici ce pot fi replicate în alte zone transfrontaliere, precum și formularea unor recomandări pentru decidenții de politici publice din domeniul tineretului, dezvoltării regionale și educației non-formale. Într-o societate marcată de migrație, dezechilibre regionale și acces inegal la resurse educaționale și economice, tinerii din Republica Moldova se confruntă cu provocări sistemice care le limitează potențialul de integrare socială, participare civică și dezvoltare profesională (IPRE, 2021). Aproximativ 30% din populația țării este formată din tineri, iar o parte semnificativă dintre aceștia provine din medii vulnerabile, afectate de sărăcie, lipsă de oportunități și marginalizare. În acest context, centrele de tineret joacă un rol strategic în reducerea inegalităților și oferirea de șanse egale de dezvoltare (UNFPA Moldova, 2023). Cu toate acestea, eficiența, calitatea și gradul de acoperire a serviciilor oferite de aceste centre variază considerabil de la o regiune la alta, în special între zonele urbane și cele rurale sau transfrontaliere (Guvernul Republicii Moldova, 2022). De asemenea, politicile publice în domeniul tineretului rămân fragmentate, iar sprijinul instituțional pentru centre este adesea limitat de constrângeri bugetare sau lipsa de resurse umane calificate.

### **Istoricul apariției centrelor de tineret în Republica Moldova**

Evoluția centrelor de tineret în Republica Moldova reflectă transformările sociale și instituționale ale statului post-sovietic, dar și procesul de racordare la valorile și standardele europene privind tineretul și participarea civică. În lipsa unor structuri consolidate dedicate tinerilor în anii 1990, primele inițiative au apărut din partea organizațiilor neguvernamentale și a partenerilor internaționali, care au oferit sprijin pentru crearea unor spații alternative de socializare, educație nonformală și consiliere pentru tineri. Perioada 1998-2006 a fost caracterizată de inițiative izolate și modele pilot. Primele centre de tineret au fost inițiate cu sprijinul organizațiilor internaționale, în special prin finanțare din partea UNICEF, USAID și Fundației Soros Moldova, în parteneriat cu autoritățile locale. Acestea au avut un caracter preponderent educativ și recreativ, fiind concentrate în marile orașe (Chișinău, Bălți, Cahul). Lipsa unui cadru normativ unitar a făcut ca aceste structuri să fie eterogene din punctul de vedere al organizării, activităților și sustenabilității. În perioada 2007-2015 a avut loc consolidarea cadrului conceptual. În această perioadă, are loc un salt calitativ în recunoașterea centrelor de tineret ca parte a infrastructurii publice. În 2009 Ministerul Tineretului și Sportului elaborează o strategie sectorială pentru tineret, în care sunt menționate explicit centrele de tineret ca spații strategice pentru implicarea activă a tinerilor. Se elaborează primele standardizări minime de funcționare (în parteneriat cu UNFPA și Consiliul Național al Tineretului din Moldova – CNTM). În 2012 prin colaborarea între autorități și donatori, este elaborată prima Metodologie privind crearea și funcționarea centrelor de tineret, care prevede: dotarea cu spațiu propriu adaptat activităților tinerilor, asigurarea prezenței a cel puțin unui lucrător de tineret instruit, elaborarea unui plan anual de activitate aprobat de APL. În perioada 2016–2020 are loc recunoașterea juridică și extinderea rețelei. Un moment esențial îl constituie adoptarea Legii nr. 215/2016 cu privire la tineret, care reglementează în mod clar cadrul juridic de funcționare a centrelor de tineret ca instituții publice. Legea definește explicit ce este un centru de tineret, cine îl poate fonda, care sunt funcțiile acestuia și cum poate fi finanțat și evaluat. Tot în această perioadă este lansat, în parteneriat cu UNFPA Moldova, procesul de instituționalizare a rețelei centrelor de tineret la nivel național. Sunt create platforme de coordonare regională, sunt formați primii lucrători de tineret cu competențe certificate, iar infrastructura

începe să se extindă inclusiv în localitățile rurale. Din 2021 și până în prezent procesul de profesionalizare a fost consolidat prin extinderea rețelei de servicii și implementarea unor reforme structurale menite să crească eficiența și calitatea intervențiilor. Începând cu 2021, odată cu lansarea procesului de elaborare a Strategiei „Tineret 2030”, centrele de tineret devin un element-cheie al sistemului public de sprijin pentru tineri. Apare Programul „Centru Plus”, finanțat de stat și partenerii internaționali, care are ca obiectiv creșterea numărului de centre la nivel raional și comunitar, îmbunătățirea infrastructurii și dotărilor și asigurarea calității prin formarea personalului și elaborarea unor mecanisme unitare de evaluare. Până în 2024, peste 40 de centre au fost renovate sau nou create, iar peste 140 de lucrători de tineret activi sunt integrați în sistem.

### **Strategii naționale privind tineretul – Strategia Națională 2014-2020 și „Tineret 2030”**

Politicile de tineret din Republica Moldova au cunoscut o evoluție semnificativă în ultimele două decenii, în efortul de a răspunde transformărilor sociale, demografice și economice care afectează tinerii (Guvernul Republicii Moldova, 2022). Un document de referință în această evoluție este Strategia Națională de Dezvoltare a Sectorului de Tineret 2014-2020, adoptată de Guvernul Republicii Moldova prin Hotărârea nr. 1006 din 10 decembrie 2014. Strategia a vizat îmbunătățirea accesului tinerilor la servicii de calitate, consolidarea participării acestora în viața publică, promovarea educației non-formale și facilitarea tranziției de la educație la piața muncii. Documentul a evidențiat, de asemenea, necesitatea dezvoltării infrastructurii de tineret – în special a centrelor de tineret – și profesionalizarea lucrătorilor de tineret. Cu toate că Strategia 2014-2020 a pus bazele unui cadru coerent de intervenție, evaluările intermediare au indicat dificultăți legate de capacitatea de implementare la nivel local, subfinanțarea activităților prevăzute și lipsa unui mecanism robust de monitorizare și evaluare (Buzu et al., 2021). Începând cu anul 2021, autoritățile publice centrale au lansat procesul de consultare și elaborare a unei noi strategii, adaptată noilor realități. Astfel a luat naștere „Tineret 2030” – Strategia Națională pentru Dezvoltarea Sectorului de Tineret 2023-2030, un document care reflectă o viziune modernă și orientată spre incluziune, echitate și sustenabilitate (Guvernul Republicii Moldova, 2022). Strategia a fost aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 168 din 29 martie 2023 și are ca scop general asigurarea participării active, responsabile și semnificative a tinerilor în viața socială, economică, culturală și politică a țării.

Printre direcțiile strategice majore ale documentului se regăsesc: promovarea participării tinerilor la luarea deciziilor; dezvoltarea competențelor prin educație non-formală și învățare pe tot parcursul vieții; îmbunătățirea accesului la servicii de calitate, inclusiv în mediul rural; crearea de mecanisme de incluziune pentru tinerii în situații de risc; consolidarea infrastructurii de tineret, inclusiv prin extinderea rețelei centrelor de tineret; profesionalizarea lucrătorilor de tineret și recunoașterea statutului acestora (Guvernul Republicii Moldova, 2022).

Strategia „Tineret 2030” are un caracter intersectorial și promovează cooperarea între diferite nivele de guvernare, societatea civilă, organizațiile internaționale și mediul privat. Ea este aliniată la Strategia UE pentru tineret și la Obiectivele pentru tineret ale Uniunii Europene, având un accent puternic pe coeziune socială, combaterea excluziunii și reziliența tinerilor în fața provocărilor globale, precum migrația, digitalizarea și schimbările climatice. Aceste două documente strategice, Strategia Națională 2014-2020 și Tineret 2030 – constituie fundamentul normativ și programatic pentru activitatea centrelor de tineret din Republica Moldova. Ele oferă direcția și cadrul general pentru intervențiile publice destinate susținerii tinerilor și definesc atât prioritățile investiționale, cât și indicatorii de performanță care urmează a fi monitorizați până în anul 2030.

## **Rolul Ministerului Educației și Cercetării în dezvoltarea sectorului de tineret**

Ministerul Educației și Cercetării (MEC) este autoritatea publică centrală responsabilă de elaborarea și coordonarea politicilor de tineret în Republica Moldova, în conformitate cu Legea nr. 215/2016 cu privire la tineret. Are un rol esențial în dezvoltarea strategică, reglementarea și monitorizarea sectorului, precum și în promovarea participării active a tinerilor în viața socială, economică și politică a țării.

Funcțiile principale ale Ministerului în domeniul tineretului: elaborarea cadrului normativ privind politicile de tineret (legi, regulamente, metodologii, standarde de calitate); coordonarea implementării strategiilor naționale, precum strategia „Tineret 2030”; crearea și gestionarea programelor naționale de finanțare și sprijin a sectorului, inclusiv în parteneriat cu autoritățile publice locale și donatori internaționali; supravegherea și evaluarea activității centrelor de tineret la nivel național; formarea și recunoașterea lucrătorilor de tineret ca profesioniști în domeniul educației nonformale; coordonarea activităților de cooperare internațională și schimb de bune practici în domeniul tineretului.

Una dintre cele mai importante inițiative recente este Programul „Centru Plus – activități de tineret în comunitatea ta”, care are drept scop crearea de centre în raioanele fără acoperire și consolidarea capacităților centrelor existente. Programul prevede alocarea de fonduri competitive pentru deschiderea centrelor noi, sprijin financiar pentru infrastructură, echipamente și formarea resurselor umane, promovarea parteneriatelor dintre APL, ONG-uri și comunitățile locale. Pentru anul 2025, bugetul acestui program este estimat la 4,5 milioane MDL, dintre care 3 milioane sunt dedicate resurselor umane, inclusiv instruirii lucrătorilor de tineret.

Întrucât calitatea serviciilor pentru tineri depinde direct de personalul implicat, MEC, în parteneriat cu UNFPA și alte instituții de formare, a lansat programe de instruire și certificare a lucrătorilor de tineret, contribuind la profesionalizarea acestui domeniu. MEC promovează recunoașterea acestora în Clasificatorul Ocupațiilor din Republica Moldova și urmărește crearea unui cadru legal clar pentru reglementarea statutului lor. Începând cu 2024, ministerul implementează un mecanism național de evaluare periodică a centrelor de tineret (la fiecare 5 ani), pe baza unei metodologii unice, care include: gradul de satisfacție al tinerilor beneficiari, diversitatea și relevanța activităților, capacitatea de adaptare la nevoile comunității, inovația în metodele de lucru. Această inițiativă urmărește să îmbunătățească performanța și transparența în furnizarea serviciilor pentru tineri și să faciliteze alocarea eficientă a resurselor.

## **Parteneriate instituționale și internaționale (UNFPA, UNICEF, USAID)**

Dezvoltarea sectorului de tineret în Republica Moldova nu poate fi concepută în afara unei colaborări multisectoriale și internaționale durabile. În condițiile în care resursele publice sunt adesea limitate, iar provocările sociale ale tinerilor sunt complexe și multidimensionale, parteneriatele strategice cu organizații internaționale precum UNFPA, UNICEF și USAID au devenit un pilon esențial pentru funcționarea eficientă a centrelor de tineret, dezvoltarea politicilor publice și profesionalizarea lucrătorilor de tineret. Fondul ONU pentru Populație (UNFPA) este cel mai important partener internațional în domeniul tineretului din Republica Moldova. Începând cu anul 2018, UNFPA a investit semnificativ în: extinderea și echiparea centrelor de tineret la nivel național; dezvoltarea programelor educaționale centrate pe sănătatea reproductivă, viața fără violență, egalitatea de gen și abilități de viață; instruirea și certificarea lucrătorilor de tineret prin ateliere, ghiduri metodologice și curriculumuri standardizate; crearea unui mecanism național de monitorizare a calității serviciilor de tineret, în parteneriat cu Ministerul Educației și Cercetării.

UNFPA a susținut și digitalizarea centrelor, facilitând accesul tinerilor din regiuni rurale la educație nonformală online. În 2023, aproximativ 41000 de tineri au beneficiat direct de activități

și servicii în cadrul centrelor sprijinite de UNFPA. UNICEF Moldova se concentrează pe integrarea tinerilor din medii defavorizate, în special: tineri cu dizabilități; tineri NEET (care nu sunt angajați, nici în educație sau formare); adolescenți din familii vulnerabile sau migrante.

UNICEF a contribuit la formarea lucrătorilor de tineret în abordări incluzive, la elaborarea unor instrumente de consiliere și intervenție psihosocială; finanțarea unor centre-pilot în raioane cu rată crescută de abandon școlar și migrație. Prin aceste intervenții, UNICEF sprijină dezvoltarea unui ecosistem sigur, echitabil și participativ pentru toți tinerii, în special cei expuși riscurilor sociale. Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) a sprijinit sectorul de tineret, în special prin: programe de dezvoltare economică și antreprenariat social pentru tineri; promovarea inițiativelor de implicare civică a tinerilor în guvernarea locală; sprijinirea dezvoltării de competențe digitale și a învățării prin experiență. În parteneriat cu MEC și autoritățile locale, USAID a sprijinit înființarea unor hub-uri educaționale pentru tineri și a oferit granturi pentru inițiative locale de tineret, în special în regiunile de frontieră și comunitățile vulnerabile. Colaborarea dintre Ministerul Educației și Cercetării, UNFPA, UNICEF, USAID și alți actori internaționali (ex: SDC (Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare), HelpAge, UNDP) a condus la: consolidarea unei rețele funcționale de centre de tineret, creșterea capacității profesionale a personalului, includerea serviciilor de tineret în planificarea strategică locală, implementarea de mecanisme de evaluare standardizată. Aceste parteneriate au demonstrat că intervențiile bine coordonate și susținute pe termen lung pot genera schimbări structurale și pot contribui la crearea unui sistem de sprijin sustenabil pentru tineret în Republica Moldova.

### Rețeaua actuală a centrelor de tineret

În prezent, rețeaua centrelor de tineret din Republica Moldova reprezintă una dintre cele mai importante componente ale infrastructurii de sprijin pentru tineri. Aceste centre funcționează ca spații comunitare de dezvoltare, educație nonformală, participare civică și incluziune socială, contribuind la coeziunea teritorială și reducerea inegalităților dintre tineri. În țară din 74 de centre de tineret – 32 de centre sunt raionale și municipale și 42 – filiale și centre comunitare, amplasate în localități rurale.

**Tabelul 1. Distribuția geografică a centrelor de tineret în Republica Moldova**

| <i>Regiune</i> | <i>Număr total de centre</i> | <i>Localități acoperite</i>              | <i>Observații principale</i>             |
|----------------|------------------------------|------------------------------------------|------------------------------------------|
| Nord           | 26                           | Bălți, Edineț, Soroca, Glodeni și altele | Cea mai dezvoltată rețea regională       |
| Centru         | 29                           | Orhei, Strășeni, Călărași, Hâncești      | Beneficiază de multiple parteneriate     |
| Sud            | 14                           | Cimișlia, Taraclia, Cahul, Leova         | Rețea mai slab dezvoltată, zone izolate  |
| UTA Găgăuzia   | 5                            | Comrat, Vulcănești, Ceadăr-Lunga         | Subacoperire, dificultăți administrative |

*Sursa: Elaborat de autor*

**Notă:** Nu toate raioanele dispun de centre cu activitate regulată. Unele centre există formal, dar lipsa resurselor umane sau spațiilor adecvate limitează funcționarea acestora.

În general, centrele din mediul urban beneficiază de infrastructură mai bine dotată și echipe formate, în timp ce în mediul rural activitatea este asigurată deseori de voluntari, profesori locali sau lucrători de tineret mobili. Chiar dacă extinderea rețelei a fost considerabilă în ultimii ani, există în continuare disparități teritoriale semnificative. Unele raioane, în special din Sud și din zona de frontieră – nu dispun de centre active sau funcționează cu un număr redus de activități.

Printre factorii care limitează accesibilitatea se numără: lipsa mijloacelor de transport public regulat între sate și centrele raionale; lipsa spațiilor publice adecvate în unele comunități; migrarea tinerilor și scăderea demografică în zonele rurale; subfinanțarea APL și dependența de finanțări externe. În perioada 2022–2024, prin Programul „Centru Plus”, au fost create 11 noi centre, în raioane anterior neacoperite (ex.: Basarabeasca, Dubăsari, Cantemir). Totodată, unele centre existente au fost modernizate și dotate cu echipamente digitale și mobilier adaptat activităților de educație non-formală. Se remarcă o creștere a interesului din partea APL pentru parteneriate cu ONG-uri locale, în vederea deschiderii de filiale rurale. Centrele de tineret din Republica Moldova formează o rețea diversificată în funcție de nivelul administrativ, statutul juridic și modelul de organizare. Această diversitate oferă flexibilitate în adaptarea serviciilor la nevoile locale, dar presupune și diferențe majore în capacitatea de acoperire, infrastructură, personal și sustenabilitate. Centrele de tineret pot fi clasificate în mai multe moduri. După nivelul administrative se deosebesc centre municipale, raionale și rurale/comunitare. Centrele municipale sunt amplasate în orașe mari (ex.: Chișinău, Bălți, Cahul), dispun de infrastructură extinsă, echipe stabile, și oferă servicii complexe: consiliere, voluntariat, formare, activități culturale. Centrele raionale sunt situate în orașele-centru ale raioanelor (ex.: Orhei, Edineț, Ungheni), acoperă întreaga unitate teritorială, coordonând inclusiv filialele rurale, au o activitate diversă, dar dependentă de bugetele APL și parteneriate externe. Centrele rurale/comunitare, de regulă, funcționează ca filiale ale centrelor raionale sau ca inițiative locale susținute de ONG-uri, au resurse limitate, dar rol esențial în incluziunea tinerilor din localități izolate, activitatea lor axându-se pe socializare, activități educative, cluburi tematice. După statutul juridic și modelul de funcționare centrele de tineret pot fi clasificate în: centre publice, centre fondate de ONG-uri și centre mixte. Centrele publice sunt fondate de autoritățile locale sau centrale, constituie majoritatea centrelor de tineret (peste 80% în 2024), sunt finanțate din bugetul APL, completate de proiecte naționale și internaționale. Activitatea lor este reglementată de standardele naționale și metodologia aprobată de MEC. Centrele fondate de ONG-uri sunt inițiate de organizații non-guvernamentale locale sau naționale. Au o flexibilitate mare în activitate, orientare tematică (educație, drepturi, antreprenariat etc), sunt finanțate preponderent din fonduri internaționale, prezintă risc de instabilitate fără parteneriate cu APL. Centrele mixte (parteneriate public-privat sau public-ONG) reprezintă colaborări între APL și ONG-uri, în care APL asigură spațiul și utilitățile, iar ONG-ul implementează activitățile, prezintă eficiență crescută în utilizarea resurselor, dar cu dependență de proiecte externe.

În contextul eforturilor de consolidare a infrastructurii de tineret la nivel național, Programul Național „Centru Plus” se evidențiază ca una dintre cele mai ambițioase și coerente inițiative guvernamentale din ultimul deceniu. Acesta are drept scop principal asigurarea unui acces echitabil al tuturor tinerilor din Republica Moldova la servicii de calitate, indiferent de regiunea în care locuiesc. Programul este implementat de Ministerul Educației și Cercetării (MEC), în parteneriat cu UNFPA Moldova, beneficiind și de contribuții din partea autorităților publice locale și a altor parteneri strategici. Obiectivele programului includ: extinderea rețelei naționale a centrelor de tineret, în special în raioanele lipsite de astfel de servicii; consolidarea capacității instituționale și operaționale a centrelor existente; creșterea calității și diversității activităților pentru tineri; dezvoltarea resurselor umane prin instruirea și certificarea lucrătorilor de tineret; precum și promovarea participării active a tinerilor în procesele decizionale locale și naționale. Finanțarea Programului „Centru Plus” provine din surse publice și internaționale: bugetul de stat prin alocări directe către MEC, fonduri ale APL pentru cofinanțarea activităților locale și granturi internaționale oferite de parteneri precum UNFPA, UNICEF și USAID. Bugetul estimativ pentru perioada 2022–2025 este de aproximativ 15 milioane MDL, distribuit astfel: 40% pentru infrastructură (renovări și dotări), 30% pentru resurse umane (salarii și instruire), și 30% pentru activități cu tinerii și campanii de promovare. În anul 2024, programul a înregistrat rezultate

concrete: au fost deschise 11 centre noi și au fost modernizate peste 25 deja existente. Exemple relevante includ Centrul de Tineret Cantemir, deschis în 2023 într-un spațiu renovat cu sprijinul APL, care oferă ateliere de abilități de viață, cursuri IT și educație pentru sănătate; Centrul Raional de Tineret Râșcani, care a fost extins și dotat cu mobilier nou, incluzând o sală multimedia și un spațiu pentru consiliere psihologică; și Filiala Țipala (raionul Ialoveni), deservită de un lucrător de tineret mobil, devenită un model de bune practici pentru implicarea tinerilor din mediul rural. Programul se bazează pe un model de evaluare standardizată, prin care centrele sunt evaluate o dată la cinci ani, conform unor criterii de calitate stabilite de MEC și UNFPA. În sprijinul activității centrelor au fost elaborate manuale și ghiduri metodologice privind lucrul cu tinerii, incluziunea socială, consilierea și participarea civică. De asemenea, componenta digitală a fost dezvoltată prin crearea de platforme online și activități hibride, menite să faciliteze accesul tinerilor din zone izolate sau greu accesibile. Cu toate acestea, programul se confruntă cu mai multe provocări, printre care se numără: discontinuitatea bugetară, cauzată de fluctuațiile în alocările publice; lipsa resurselor umane calificate în anumite raioane; implicarea redusă a unor autorități publice locale, din cauza lipsei de interes sau a capacității instituționale; precum și migrația tinerilor, care reduce baza de beneficiari și pune presiune pe sustenabilitatea activităților centrelor.

Programul „Centru Plus” funcționează printr-un mecanism de finanțare mixt, coordonat la nivel central de Ministerul Educației și Cercetării (MEC), care primește fonduri din bugetul de stat. Alături de acestea, programul beneficiază de granturi externe (UNFPA, UNICEF, USAID) și de contribuții locale din partea autorităților publice locale (APL). Acest flux de resurse financiare permite deschiderea și modernizarea centrelor de tineret, asigurând activități educaționale, dotări adecvate, formare pentru tineri și personal calificat. Coordonarea generală rămâne în sarcina MEC, garantând implementarea coerentă a programului la nivel național.

### Serviciile oferite și profilul beneficiarilor

Centrele de tineret din Republica Moldova au devenit în ultimii ani actori-cheie în susținerea dezvoltării personale și sociale a tinerilor, prin furnizarea unui set larg de servicii adaptate nevoilor reale ale acestora (UNFPA Moldova, 2023). Activitatea centrelor este orientată spre creșterea gradului de implicare civică, promovarea educației non-formale, oferirea de alternative sănătoase de petrecere a timpului liber și sprijinirea incluziunii sociale a grupurilor vulnerabile. Activitățile centrelor sunt diversificate și reflectă o abordare holistică a dezvoltării tinerilor. Centrele oferă ateliere, instruiri, cluburi tematice, cursuri de dezvoltare personală și profesională. Tematicile frecvente includ: comunicare și leadership; managementul timpului; educație pentru sănătate; abilități digitale și *media literacy*; antreprenoriat social; educație pentru drepturile omului. Ele facilitează crearea grupurilor locale de inițiativă și implicarea tinerilor în proiecte de interes comunitar: curățenie, campanii de donare, evenimente culturale. Mulți tineri se înrolează și în Serviciul de Voluntariat, obținând certificate utile la angajare sau studii. Tinerii beneficiază de spații sigure pentru: socializare; vizionări de film; cluburi de carte; jocuri educative; competiții sportive și de logică. Centrele organizează: simulări de alegeri; ateliere de scriere de proiecte; forumuri ale tinerilor; campanii de *advocacy*. În anul 2023 peste 400 de evenimente au fost organizate.

Conform datelor agregate de rețeaua națională a centrelor de tineret și UNFPA Moldova (2023), beneficiarii programului sunt predominant liceeni cu vârste între 14 și 18 ani (47%), urmași de tineri între 19 și 24 de ani (39%), în special studenți sau alte persoane interesate de dezvoltarea personală. Tinerii între 25 și 30 de ani reprezintă 14% din participanți, cu o tendință de creștere. Din perspectiva distribuției pe sexe, 58% dintre beneficiari sunt fete sau tinere, atrase în special de activități de voluntariat și educaționale, în timp ce băieții (42%) preferă activități mai practice,

cum ar fi cele din domeniul sportiv sau IT. În ceea ce privește mediul de proveniență, 64% dintre participanți provin din zone urbane, având un acces mai bun la servicii, în timp ce 36% sunt din mediul rural, unde interesul este mare, dar persistă bariere legate de transport și informare (UNFPA Moldova, 2023).

Deși centrele sunt deschise tuturor tinerilor, grupurile vulnerabile (NEET, tineri cu dizabilități, din familii defavorizate) sunt încă subreprezentate, ceea ce necesită măsuri direcționate. Evaluările efectuate prin chestionare aplicate la nivelul rețelei în perioada 2023–2024 indică un grad ridicat de satisfacție din partea beneficiarilor. Astfel, 92% dintre respondenți s-au declarat mulțumiți sau foarte mulțumiți de profesionalismul lucrătorilor de tineret, iar 87% au apreciat pozitiv calitatea activităților. Relevanța temelor abordate a fost apreciată de 85% dintre participanți, în timp ce 73% au fost satisfăcuți de spațiul și dotările centrelor. Totuși, accesibilitatea programului a fost evaluată pozitiv de doar 68% dintre respondenți, cu un nivel mai scăzut de satisfacție în zonele rurale (UNFPA Moldova, 2024).

Mulți tineri au menționat că activitățile din centre au fost primele oportunități reale de participare civică și exprimare liberă în afara școlii sau familiei. Un aspect fundamental al funcționării centrelor de tineret îl constituie rolul acestora ca spații sigure și incluzive, în special pentru tinerii vulnerabili. Centrele promovează: non-discriminarea și diversitatea (de gen, etnie, orientare religioasă, statut social); consiliere psihologică și de criză pentru tineri expuși riscurilor (violență domestică, abandon școlar, marginalizare); integrarea tinerilor NEET, prin ateliere de orientare profesională și motivaționale; activități adaptate pentru tineri cu dizabilități (în centrele echipate corespunzător) (UNFPA Moldova, 2023; UNFPA Moldova, 2024). Centrele de tineret joacă un rol esențial în crearea unui ecosistem incluziv, participativ și educațional pentru tinerii din Republica Moldova. Diversitatea serviciilor, orientarea spre educație nonformală și implicarea activă a beneficiarilor demonstrează eficiența acestui model. Totuși, pentru a atinge un impact echitabil, este nevoie de investiții susținute în infrastructură rurală, formare continuă a personalului și promovarea activă în rândul tinerilor dezavantajați. Centrele de tineret din Republica Moldova contribuie semnificativ la dezvoltarea tinerilor, nu doar prin furnizarea unor servicii punctuale, ci mai ales prin crearea unui cadru favorabil creșterii încrederii în sine, dezvoltării personale și afirmării vocaționale. Evaluările calitative, realizate în perioada 2022–2024 de către partenerii UNFPA, MEC și rețeaua centrelor, evidențiază următoarele efecte pozitive: creșterea încrederii în sine, implicare în viața comunității, dezvoltarea abilităților transferabile. Participarea constantă la ateliere și activități tematice determină tinerii să se exprime liber, să-și cunoască drepturile și să își descopere talentele. Tot mai mulți tineri organizează evenimente, participă la consultări publice și devin promotori ai schimbării în localitățile lor. Centrele oferă oportunități de formare în domenii utile pe piața muncii: comunicare, leadership, lucru în echipă, inițiativă civică, management de proiect. De asemenea, participarea activă la voluntariat și în activități educaționale contribuie la reducerea izolării sociale, în special în cazul tinerilor din medii dezavantajate sau al celor retrași emoțional (Buzu et al., 2021).

Pentru a evidenția mai clar impactul concret al centrelor de tineret, sunt prezentate mai jos trei studii de caz reprezentative, selectate pe baza activității susținute și a rezultatelor documentate. Centrul Municipal de Tineret Bălți este unul dintre cele mai bine dezvoltate centre de tineret la nivel național. În fiecare zi, acesta găzduiește până la 100 de tineri, cărora le oferă o gamă variată de activități, precum mentorat, instruire, cluburi de engleză și inițiative de antreprenoriat social. În anul 2023, centrul a coordonat proiectul „Bălți – orașul tinerilor”, care a reunit peste 2500 de participanți. Un aspect remarcabil al activității sale este sprijinul acordat tinerilor pentru a elabora propuneri destinate bugetului local și pentru a participa activ la ședințele Consiliului Municipal. Centrul de Tineret Orhei, situat într-o zonă semiurbană, își extinde activitatea către 10 localități rurale din jur, oferind astfel un sprijin valoros pentru tinerii din regiune. Printre serviciile sale se

numără programe de pregătire pentru bacalaureat, sprijin psihologic și educație pentru sănătate, adaptate nevoilor specifice ale adolescenților. Începând cu anul 2022, centrul a lansat inițiativa „Fete Lider”, prin care peste 100 de adolescente au fost formate în domeniul leadershipului și al participării civice. De asemenea, centrul beneficiază de parteneriate solide cu liceele locale, Direcția de învățământ și autoritățile publice locale, consolidând astfel rețeaua de sprijin pentru tineri. Centrul „Făclia” din Sîngerei reprezintă un exemplu remarcabil de centru fondat și gestionat de o organizație neguvernamentală. Acesta este foarte activ în mobilizarea tinerilor din satele învecinate, promovând voluntariatul și activismul comunitar ca mijloace esențiale de implicare civică. Prin proiectul „Sîngereiul care ne unește”, peste 800 de tineri s-au implicat în acțiuni comune de ecologizare, renovarea spațiilor publice și desfășurarea unor campanii de sensibilizare în comunitate. Centrul constituie un model de colaborare public–privat, beneficiind de suport atât local, cât și internațional. În acest context, lucrătorii de tineret joacă un rol esențial în modelarea unei generații de tineri activi, responsabili și conectați la nevoile comunității.

Lucrătorii de tineret sunt mentori, consilieri, lideri informali care influențează direct parcursul de dezvoltare al tinerilor. Principalele roluri ale lor sunt de: facilitatori ai învățării nonformale care organizează sesiuni interactive și relevante; mentori personali, care oferă sprijin individual în momente critice; puncte de legătură între tineri și instituții, care ajută tinerii să acceseze resurse, oportunități educaționale sau de angajare; promotori ai valorilor democratice și incluziunii, care susțin diversitatea și participarea activă. Principalele probleme sunt: lipsa recunoașterii oficiale și salarizării decente; suprasolicitarea emoțională, mai ales în comunitățile cu probleme sociale; fluctuația personalului, din cauza lipsei de perspective pe termen lung. Totuși, acolo unde centrele au lucrători de tineret bine formați și motivați, impactul este dublu: pe de o parte asupra beneficiarilor, pe de altă parte asupra întregii comunități.

### **Provocări și oportunități pentru consolidarea sectorului de tineret**

Dezvoltarea sectorului de tineret în Republica Moldova a cunoscut o evoluție considerabilă în ultimii ani. Totuși, implementarea coerentă a politicilor, sustenabilitatea centrelor și accesul echitabil la servicii rămân provocări esențiale. Acest capitol evidențiază atât dificultățile persistente, cât și direcțiile strategice de dezvoltare pentru o rețea de centre de tineret funcțională, incluzivă și durabilă. Cele mai frecvente probleme care limitează eficiența centrelor de tineret sunt: resursele umane insuficiente și instabile, finanțarea modestă și discontinuă, cooperarea interinstituțională slabă. Multe centre funcționează cu un singur angajat sau cu personal fără formare profesională specifică în lucrul cu tinerii. Lipsa de motivație este cauzată de remunerarea modestă, lipsa unei cariere în domeniu și a recunoașterii profesiei. Fluctuația ridicată a personalului afectează continuitatea activităților. Centrele depind de bugetele anuale ale APL, adesea limitate și instabile. Proiectele internaționale sunt valoroase, dar nu oferă sustenabilitate pe termen lung. Costurile pentru reparații, echipamente, transport și resurse didactice sunt frecvent subestimate. Lipsește un mecanism de comunicare eficientă între centrele din diferite raioane. Pentru a asigura calitatea și relevanța serviciilor oferite, este esențială implementarea unui sistem național de evaluare periodică și profesională. În prezent, lipsește un cadru clar de monitorizare și autoevaluare, ceea ce îngreunează procesul de învățare instituțională. În acest sens sunt necesare: stabilirea unor standarde minime de calitate pentru toate centrele (personal, dotare, program); crearea unui mecanism național de evaluare externă, cu participarea MEC, UNFPA și a sectorului academic; promovarea evaluărilor participative, în care tinerii să aibă un rol activ în aprecierea serviciilor; implementarea unui sistem digital de raportare unificat pentru toate centrele. Autoritățile publice locale (APL) sunt actori fundamentali pentru funcționarea și dezvoltarea centrelor. Implicarea acestora variază semnificativ de la o regiune la alta. În ciuda progreselor

înregistrate, sectorul centrelor de tineret din Republica Moldova se confruntă cu o serie de provocări semnificative. În unele raioane, centrele sunt susținute doar formal, fără alocări bugetare reale, ceea ce limitează considerabil impactul lor. Persistă o lipsă de înțelegere privind rolul centrelor de tineret ca investiție strategică în dezvoltarea comunității, iar absenteismul autorităților publice locale (APL) în comitetele de coordonare și lipsa consultărilor cu tinerii slăbesc procesul participativ. Pentru consolidarea sistemului, este necesară formarea aleșilor locali și a funcționarilor APL cu privire la politicile de tineret și impactul real al centrelor. De asemenea, se recomandă dezvoltarea de acorduri de parteneriat durabile între APL, ONG-uri și Ministerul Educației și Cercetării (MEC), precum și introducerea unor mecanisme de cofinanțare competitivă, care să stimuleze implicarea reală a autorităților locale. În același timp, sectorul tineretului beneficiază de oportunități strategice valoroase. Sprijinul internațional activ, inclusiv cooperarea cu UNFPA, UNICEF și USAID, oferă acces la expertiză, traininguri și modele de bună practică, iar programele regionale precum EU4Youth creează premise pentru extindere tematică și mobilitate internațională. Digitalizarea serviciilor permite desfășurarea activităților hibride sau online, facilitând accesul tinerilor din zone greu accesibile și eficientizând munca lucrătorilor de tineret prin platforme specializate. Consolidarea parteneriatelor locale și regionale, fie între centre din raioane învecinate, fie între centre și universități, dar și implicarea companiilor locale prin programe de responsabilitate socială, poate întări rețeaua. În final, profesionalizarea domeniului devine esențială: recunoașterea ocupației de „lucrător de tineret” în Clasificatorul Ocupațiilor și introducerea unor module academice dedicate în cadrul universităților ar contribui la formarea de specialiști competenți și la sustenabilitatea sistemului pe termen lung.

### **Concluzii și recomandări**

Sectorul de tineret din Republica Moldova se află la o răscruce strategică: pe de o parte, dispune de experiență acumulată, sprijin internațional și o rețea funcțională de centre; pe de altă parte, se confruntă cu provocări serioase legate de finanțare, personal și sustenabilitate. Răspunsul la aceste provocări trebuie să vină dintr-o abordare sistemică, bazată pe cooperare interinstituțională, profesionalizare și standardizare, dar mai ales pe recunoașterea faptului că investiția în tineri este o investiție în viitorul comunităților locale și al țării. Cercetarea realizată confirmă faptul că centrele de tineret din Republica Moldova joacă un rol esențial în dezvoltarea holistică a tinerilor, în special în domenii precum educația nonformală, participarea civică, incluziunea socială și formarea profesională. Printre cele mai relevante constatări privind evoluția sectorului de tineret din Republica Moldova se remarcă extinderea semnificativă a rețelei naționale de centre, care a trecut de la câteva unități izolate la o structură cu acoperire în majoritatea raioanelor. Serviciile oferite s-au diversificat și sunt tot mai bine adaptate la nevoile reale ale tinerilor. Nivelul de satisfacție al beneficiarilor este ridicat, în special în ceea ce privește calitatea activităților și climatul prietenos din centre. Un rol esențial îl au lucrătorii de tineret, care acționează ca veritabili educatori și facilitatori sociali. Totodată, implicarea autorităților publice locale rămâne variabilă, influențând funcționarea eficientă a centrelor. În acest context, devine clară necesitatea profesionalizării domeniului și a unei evaluări continue a serviciilor, pentru a garanta sustenabilitatea și eficiența sistemului.

Pentru a consolida sectorul și a răspunde mai bine nevoilor tinerilor, se impun măsuri coerente și multisectoriale. În primul rând, este nevoie de profesionalizarea lucrului de tineret prin recunoașterea oficială a ocupației de „lucrător de tineret” și includerea acesteia în nomenclatorul ocupațiilor, introducerea unor module universitare și programe de formare continuă certificate, precum și crearea unei platforme naționale pentru schimb de bune practici și mentorat. O altă direcție prioritară este alocarea bugetară predictibilă și echitabilă. Se propune introducerea unui

mecanism național de finanțare de bază per centru, completat de granturi competitive pentru inovație, alături de încurajarea cofinanțării din partea APL și a implicării sectorului privat prin programe de responsabilitate socială. De asemenea, este necesară standardizarea și evaluarea sistematică a serviciilor. Elaborarea unui set național de standarde minime de calitate pentru centrele de tineret și implementarea unui mecanism de evaluare externă și autoevaluare anuală, cu implicarea activă a tinerilor, ar asigura transparență și îmbunătățire continuă. Extinderea geografică și digitală a serviciilor trebuie sprijinită, prin susținerea centrelor din mediul rural și a celor mobile, precum și dezvoltarea de platforme online, aplicații și activități hibride care să faciliteze accesul tinerilor din zone defavorizate. Pe termen mediu și lung, rețeaua națională de centre de tineret din Republica Moldova are potențialul de a deveni un model regional de succes, cu condiția îndeplinirii unor pași esențiali: continuarea parteneriatelor internaționale cu organizații precum UNFPA, UNICEF, cu accent pe transfer de cunoștințe și sustenabilitate; crearea unei structuri naționale dedicate coordonării lucrului de tineret, responsabilă de monitorizare, formare și sprijin tehnic; digitalizarea integrată a proceselor administrative, de raportare și de livrare a serviciilor; și integrarea centrelor în politicile locale de dezvoltare, ca investiții strategice în capitalul uman și viitorul comunităților. Centrele de tineret reprezintă o infrastructură esențială pentru dezvoltarea durabilă a tinerilor și pentru consolidarea coeziunii sociale în Republica Moldova. Consolidarea acestui sector depinde nu doar de voința politică, ci și de capacitatea sistemului de a deveni inclusiv, profesionist, bine finanțat și permanent conectat la realitățile tinerilor. Investind în centrele de tineret, investim într-un viitor participativ, educat și solidar.

***Notă:** Articolul a fost elaborat în cadrul Subprogramului 030101 „Fortificarea rezilienței, competitivității și durabilității economiei Republicii Moldova în contextul procesului de aderare la Uniunea Europeană”, finanțare instituțională.*

### Bibliografie

1. Guvernul Republicii Moldova. (2022). *Strategia Națională de Dezvoltare a Sectorului de Tineret 2022–2026*. [https://edu.gov.md/sites/default/files/strategia\\_de\\_tineret\\_ro\\_1.pdf](https://edu.gov.md/sites/default/files/strategia_de_tineret_ro_1.pdf)
2. Buzu, A., Ivașcu, R., Covrig, N., Ciurea, I., Gîscă, F. (2021). *Raport de evaluare finală a Strategiei Naționale de Dezvoltare a Sectorului de Tineret 2020*. [https://mecc.gov.md/sites/default/files/raport\\_de\\_evaluare\\_finala\\_a\\_strategiei\\_nationale\\_de\\_dezvoltare\\_a\\_sectorului\\_de\\_tineret\\_2020\\_0.pdf](https://mecc.gov.md/sites/default/files/raport_de_evaluare_finala_a_strategiei_nationale_de_dezvoltare_a_sectorului_de_tineret_2020_0.pdf)
3. UNFPA Moldova. (2024). In 2023, UNFPA supported the empowerment of over 88,000 adolescents and young people through participation and life skills development programs. <https://moldova.unfpa.org/en/news/2023-unfpa-supported-empowerment-over-88000-adolescents-and-young-people-through-participation>
4. UNFPA Moldova (2023). *Country programme for the Republic of Moldova 2023-2027*. [https://moldova.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/country\\_programme\\_for\\_the\\_republic\\_of\\_moldova\\_report.pdf](https://moldova.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/country_programme_for_the_republic_of_moldova_report.pdf)